

AMIGOE DI CURACAO

WEEKBLAD VOOR DE CURACAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire
en Aruba per drie maanden fl. 2,— met
voornitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels
fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD

OP CURAÇAO,

PLEIN VAN PIETERMAAL, N° 129.

De Agentuur

ten huize van de Heeren

JAN ELLIS, Curaçao. — Oranjestad.
JUAN CAPRILES, Aruba. — Playa.
JOSE A. ROSA HERRERA, Bonaire. — Playa.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres
luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan for Curaçao, Bonaire i Aru-
ba fl. 10,— pa aña.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 te 7 regel, fl. 0,50, cada
regel mas fl. 0,07½.

SCHEEPSTIJDINGEN.

aankomst alhier:

26 Nov. Maracaibo van Maracaibo.
26 „ Valencia „ New York.
28 „ Harrison „ Liverpool.

CALENDARIO.

November.

22. XXVI DOM. desp. di Pent.
23. LUNA. S. Clemente Papa i m.
24. MARTES. S. Juan de la Cruz, c.
25. MIÉRCOLES. Sta. Catalina v. i m.
26. DIERDAG. S. Pedro Alexandrino, m.
27. VRIJDEG. Stoe. Facundo i Maximo, mm.
28. ZATERDAG. S. Gregorio III, papa.

STAND DER MAAN.

L. K. 28 Nov. 9 ure 21 m. P. M.

Opkomst der Zon:

25 Nov. 6 ure 15 min.

Ondergang der Zon:

25 Nov. 5 ure 45 m.

SCHEEPSTIJDINGEN.

vertrek van hier:

27 Nov. Caracas naar New York.
29 „ Maracaibo „ Maracaibo.
30 „ Deutsche St., Hamburg.

LICHTPUNTEN.

De Romeinsche Correspondent van „de Tijd“ schreef de vorige maand uit de Eeuwige Stad eene heerlijke correspondentie naar aanleiding van de merkwaardige gebeurtenissen der laatste weken, die voor de Katholieke Kerk als zoovele hoopvolle lichtpunten zijn aan den duisteren politieke hemel. Wij nemen haar heden, ten genoegen onzer lezers, met kleine inkortingen in ons blad over.

De liberalen zitten hier in zak en asch over de conservatieve beweging, die in Europa veld wint en Italië met volkomen isolement bedreigt. Een hunner organen, de *Fanfulla*, noemt die beweging „een zich rondom Italië aan alle kanten verlengende schaduw, die slechts dient om op dit land meer 't volle licht te doen vallen“. Waar is het, dat, naar zijn eigen getuigenis, het blad niet weet te zeggen, „of die schaduw den dageraad voorafgaat, dan wel of zij de avondschemering moet genoemd worden, die de duisternis van den nacht aankondigt“. Schaduw zijn alzoo voor de *Fanfulla* o. a. de zegepraal der Katholieken in België, het aanblijven van Ganozas—Pidal-y-Mon in Spanje, de verzekering van den Tory-leider Salisbury, dat Kerk en Staat niet behooren te worden gescheiden; schaduwen de onverwachte triomfen, door de conservatieven in Frankrijk behaald op hetzelfde oogenblik dat de bemiddeling van Leo XIII, door twee Staten ingeroepen, een sprekend bewijs geeft voor den weldadigen invloed van het Pausdom in de geschiedenis der wereld.

Zal men degenen, die gelijk de *Fanfulla* oordeelen, beklagen? Misschien kunnen we het doen en tegelijk eens wijzen op de tegenspraak met zichzelf, waarin bladen als het genoemde vervallen. Zoo o. a. erkent dezelfde *Fanfulla*, dat, als de conservatieve beweging in Italië „niet de vlucht kan nemen, die noodig is om het radicalisme met goed gevolg te bestrijden“, dit ligt aan „de dubbelsinnigheid van het Vaticaan“. Evenzoo kunnen de twee voornaamste liberale tijdschriften van Italië, de

Nuova Antologia en de *Rassegna Nazionale*, in de den Paus opgedragen bemiddeling niet anders zien dan een gebeurtenis van hoog staatkundig belang. „'t Valt niet te ontkennen“, zegt de *Nuova Antologia*, „dat het Pausdom daaraan een politiek gewicht ontleent, dat het in veel jaren niet meer gekend heeft en dat het thans officieel een hooge plaats inneemt in de raadzaalen der diplomatie.“ Het tijdschrift stelt zich verder de vraag, of dit een gevaar is voor Italië en antwoordt:

„De terugkeer van den Paus en de roomsche Curie tot het strijdbaar politieke leven zal een gevaar voor ons worden, wanneer, terwijl het politiek gezag des Pausen toeneemt, het onze steeds vermindert. Wanneer het middelpunt der diplomatieke onderhandelingen te Rome meer te zoeken viel op het Vaticaan dan in het paleis der Consulta, dan zouden wij spoedig zoo goed als verloren zijn.“ De *Rassegna* spreekt nog duidelijker, al jaagt ook zij het droombeeld na der verzoening tusschen Vaticaan en Quirinaal, en getuigt: „Onze liberale pers beijvert zich, het gewicht der gebeurtenis te bekniptelen; maar daaruit spreken een gevoel van spijt en een gevoel van vrees, die naar onze meening beiden even dwaas zijn, omdat zij beiden voortkomen uit een valsche beschouwing der belangrijkste vraagstukken van onzen tijd en uit de dwaze meening als zou het welzijn van Italië onverenigbaar zijn met de grootheid van het Pausdom. Welnu, wat hebben we tot dusver bij al onze vijandigheid tegen den H. Stoel gewonnen? Zonder te spreken van het nadeel, dat die strijd tegen den godsdienst aan de opvoeding der volken berokkent, zonder te gewagen van andere zedelijke voordeelen, die werden prijsgegeven, laten wij eens alleen letten op politiek belang. Is het waar of niet, dat het Pausdom de eenige instelling is die indirect aan Italië de macht verzekert om zich buiten zijn eigen grenzen te doen gelden? Is het waar of niet, dat, ondanks al wat men ten onzent gedaan heeft om het Pausdom ten onder te brengen, de H. Stoel met den dag krachtiger op-

treedt en meer wordt geëerbiedigd?“

Reeds op het eind der vorige week had het Spaansche Gouvernement aan het Vaticaan de verzameling doen toekomen van stukken betrekkelijk de Carolinen-quaestie. Het Duitsche dossier is Vrijdag jl. aangekomen, en gisteren-ochtend (10 Oct.) heeft de Pruisische minister Von Schölzer zich naar 't Vaticaan begeven, om het in bezit te stellen van kardinaal Jacobini, den staats-secretaris des Pausen.—HH. KK. HH. prins Alexander en Leopold van Pruisen zullen eerstdaags in particuliere audiëntie door Z. H. worden ontvangen.

In de katholieke kringen te Rome heeft de uitslag der verkiezingen in Frankrijk den besten indruk teweeggebracht. Men heeft er vooral een gevolg in gezien van de raadgevingen, waarmede Leo XIII niet heeft opgehouden tot eenheid en discipline aan te sporen, met name van de gedenkwaardige Encycliek *Nobilissima Gallorum gens*. Geen gebeurtenis had beter 's Pausen raadgevingen kunnen rechtvaardigen of aantoonen, dat het woord des Pausen vroeg of laat steeds vruchten draagt. De *Moniteur de Rome* zegt daaromtrent: „De conservatieve partij zal haar roemrijke taak voortzetten. Haar strenge tucht, haar programma, even tijdig als verstandig, haar eenheid, en in zekeren zin de bescheidenheid harer houding, hebben het lot van het vaderland verbonden aan haar vaandel, dat het zinnebeeld moet genoemd worden van naderend herstel.“ En verder zegt hetzelfde blad: „Het Concordaat is gered; niets schijnt het meer te bedreigen. Die redding is een der reinste en vruchtbaarste eerebetels der pauselijke regeering van Leo XIII. Wat een zelfverloochening, wat een geduld heeft de Paus niet moeten oefenen, om een onherstelbare breuk met de Fransche Regeering te voorkomen! Ondanks alles heeft Leo XIII de hoop behouden, den geest van offer, de majesteit eener erbarmende en wijze lankmoedigheid. Het roemrijk werk van kardinaal Gonsalvi en Napoleon I blijft bestaan; de Kerk van Frankrijk, de

schoonste en krachtigste wellicht der gansche wereld, blijft in haar groote lijnen onaangetaast. Voorwaar een bewonderenswaardige overwinning! een onvergelijklijk succes!

Wat de liberale pers te Romeen in gansch Italië betreft, zij heeft slechts één stem, om de belangen der republiek te vereenzelvigen met die van Frankrijk, en om de nederlaag der republikeinen te betreuren als „een ramp voor de doorluchtige zusterstaat.“ Hieruit blijkt niet onduidelijk, hoe het revolutionaire Italië de zwakheid van de oudste dochter der Kerk heeft gebezigd en nog zou willen bezigen ten eigen profijt; maar, gelijk de *Paese* van Perugia opmerkt, „de Voorzienigheid weet ter gelegener tijd een eind te maken aan de ijdele pogingen der goddeloozen en de zegeprelen der ongerechtigheid; zij weet de tirannie van het kwaad te stuiten.“

NOTICIA.

Un Biehechor di Aruba.

Coe alegría nos a informa i coe sintimentoe di reconocimientoe nos ta participa, coe e profundo conoedor di mina, coe promer coe ningu otro hende a coeminza saca tesoronan coe tabata scindir den entranja di nos islanan—Senjor JOHN GODDEN a manda f 1.000 (mil florin) pa Mgr. H. J. A. van Ewijk, pa E larga parti e suma-al den pobernan mas menesteroso di Aruba.

E donacion-al tin ainda mas bator, pasobra ningu hende a pidi Senjor Godden; el a leza no mas den nos courant, coe na Aruba tin miseria, i inmediatamente el a manda f 1.000 pa alivia pobernan. Senjor Godden a larga henteramente na nos Ilustrisimo Obispo, pa E parti e placa manera E ta huzga mihor. Es-aki tambe ta un motiboe di contentamentoe pa nos; pasobra Su Ilustrisimo, pa intervencion di su tres Pastoornan na Aruba, coe mester ta na tratoe toer dia coe pobernan, por sabi mihor coe ningu hende oende miseria ta mas grandi, i asina mees lo E sabi oende mester di coeminda, oende mester di panja, oende mester di placa, i tambe, oende mester toer e tres cosnan-al huntoe. A lo menos un limosna, principalmente ora e ta un poco di consideracion, no ta sirbi di ningu berdadero probecho na kende coe hajé, si e no ta doonar coe conoconetoe i prudencia.

Nos ta doena nos parabien na po-

bernan di Aruba, koe podiser mester sufri hopi hamber ainde, promer koe nan por cohe promer frutanan di nan tera; i na Senjor Godden nos ta presenta, na nomber di e pobernan, homenage di nos gratitud, pidiendo Dios bendiciona e nobel bienhechor di nos pobernan.

Papa-Arbitro.

"Indépendance Belge" ta doena nobo koe e cuestion Spanjò-Aleman ta areglar caba den gabinetnan di Madrid i Berlijn, i e courant ta bisá tambe, koe mediacion di Papa ta henteramente inútil. Ta toch particular, koe poco dia despues Dr. Von Schlözer a pone den manoe di Papa un carta scirbir pa Emperador mes, den cual é ta pidi Papa su intervencion den cuestion-Carolinas. Tambe a jega na Roma, tantoe foi Madrid como foi Berlijn documentonan necesario pa e Comision di cardinalnan, koe ta encargar coe studiamentoe di e cuestion-ai.

Larga mes koe e noticia di *Indépendance Belge* ta herdad, i koe ta sigur koe no tin mester mas di Papa su mediacion, ma esai no ta ningun desengañio pa clericalnan, manera e coerant-ai ta sostene. Ta, i ta keda un hecho sigur koe papa su intervencion tabata buscar pa un potencia grandi protestant; i e hecho no ta larga di ta lo kè é ta, pasobra nan no tin mester di Papa su mediacion mas. Bismarck a reconoce nos Papa como *Rey legítimo* i esai tin mas significacion koe cualke resultado di mas brillante, koe e conflicto den Alemania coe Spanja por bin tin.

Ademas, koe sigur nan a pidi *mediacion* di Papa, i koe té na dia 4 di es luna-aki nan a spera hopi di e mediacion, ta parce klaar foi ultimo telegramnan.

Jubileo.

S. S. nos Santoe Padre, Leon XIII. koe kier doena su jioenan ainde mas judanza spiritual den e circunstancia terribelnan di e tempoe-aki, a resolvé di habri, den anja koe ta bini, un jubileo extraordinario, na cual henter mundoe catolica lo por toema parti.

Como S. S. kier pone bon resultado di e favor spiritual-ai bao di proteccion di Santisima Birgen, El a publica su intencion riba dia di fiesta di Nuestra Senjora di Sacratísimo Rosario.

Pascoe di 1886.

Den anja koe ta bini PASCOE DI RESURRECCION lo cai masjar laat. Manera toer hende sabi, nos fiesta di Resurreccion ta worde celebrar riba Dia Doemingo despues di promer luna jeen di coeminzamentoe di Primavera. E Dia Doemingo-ai no por cai promer koe dia 21 di Maart ni despues di 25 di April. Foi nacementoe di Cristoe té awé, a sosode un bez só koe Pascoe tabata celebrar riba 21 di Maart, ma nunca ainde el a cai riba 25 di April. Esaki lo sosode pa promer bez, anja koe ta bini.

Primavera ta coeminsa net riba Dia Sabra 20 di Maart, hustamente despues koe algun minuut promer, luna ta jeen. Si luna tabata jeen un poco mas despues, nos lo tabatin un Pascoe hopi tempran, ma awor nos meste warda ainde 5 siman mas; pasobra e luna-jeen koe ta sigi ta cai riba Dia Sabra 17 di April un poco despues di mei-anochi, di manera riba Dia Doemingo 18 di April. P'esai anto na 1886 PASCOE DI RESURRECCION ta cai ocho dia despues di e luna-jeen ai, esta: riba Dia Doemingo 25 di April.

Un sistema estranjoe.

Dia 29 di October pasar un homber a tira un tiroe riba ministro Freycinet na Paris; dia sigiente a resulta koe e tirador tabata loco. Despues el a declara koe é jama *Mariette*; koe algun tempoe pasar é tabata emplear na Compania di Canal di Panamá, i koe é no a tira riba Freycinet sino pa jama atencion riba un asesinato di cual su jioe muher tabata victima na Panamá.

Un jioe coe dos lenga.

Na Fronton, Estados Unidos di Noord America, a nace dia 17 di Februari pasar un mucha muher, koe ta causa di mas grandi admiracion. Su tata, jamar James Thompson, ta biba na caja South Warren, cas N° 389.

E jioe a nace coe dos lenga, un riba otro i independiente un foi otro. E lenga di arriba ta doblar i su punta tin un hol riba dié; e lenga di abao tin dos punta.

E mucha-ai lo no sintié nunca ofender, si hende jamé un muher di dos lenga; i ademas; ken lo por wanta koe un muher coe dos lenga?

Un mucha di 93 anja.

Un tal senjora Kok, koe ta na hospital di Arnhem (Hoelanda), i koe ta conta 93 ANJA di edad, a bolbe saca un diente.

Muher biagero.

Den muchoe ofici i empleo, manera dokter, boticario, telegrafista, conductor di ferro-carril, etc. koe promer-ai tabata solamente di homber, ma koe den último tempoe aki ta ofici ó empleo di muher tambe, nos por conta awor empleo di biagero ó Commis-Voyageur.

Algun cas grandi di comercio di Alemania a coeminsa usa mosanan pa comisionista-biagero di nan firma. E casnan lo saca asina mas bentaha koe foi nan biagero hombernan, pa motiboe koe e mosanan no ta asina exponer na un tratementoe mas ó menos *onbeleefd*, manera e biagero hombernan. I ta sigur tambe, koe e mosanan lo tin basta boca pa gaba e artikelnan koe nan tin di bende.

E pober biagero hombernan lo tin di traha duroe, i nan mester tin hopi miedoe pa competencia di nan colega muhernan, koe ta hiba nan hopi bentaha, pasobra parce ja resultado di e mosanan ta mihor di kiko tabata di spera.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Gouvernements-Besluiten.

Curaçao, 19 November 1885.

Aan den Heer G. W. F. Hellmund, Gouvernements-Secretaris en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand alhier, met ingang van den 15n. dezer maand, een binnenlandsch verlof voor den tijd van eene maand verleend, teneinde zich wegens familie-aangelegenheden naar het eiland Bonaire te begeven.

De Heer J. H. Quast Hz., hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, gedurende den verloftijd van den Heer Hellmund belast met de functiën van Gouvernements-secretaris en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand op dit eiland.

De 1e. Commies ter Gouvernements-Secretarie,

J. M. STATIUS VAN EPS.

Naar wij vernemen heeft het eiland Bonaire ruimschoots gedeeld in den milden regen, die gedurende de eerste helft dezer maand in dit gedeelte der Caraïbische zee en de meer zuidelijke streken zoo overvloedig is gevallen.

Op het eiland Aruba staat over het algemeen de maïs zeer goed; toch ziet men verlangend uit naar een flinken regen, vooral naar eenen uit het Noord-Oosten, waardoor de veldvruchten van de alles-vernielende *bietsji* konden bevrijd of verschoond blijven.

Door het instorten van een klein gedeelte van het steigerwerk der in aanbouw zijnde nieuwe kerk op *San Willibrordo* is gisteren de bovenste steenenlaag naar beneden gevallen. Vijf werklieden zijn aan een vreeselijk ongeluk ontkomen; wel werden zij gekwetst, maar terstond kundig en lieferlijk verzorgd, terwijl onmiddellijk uit de Stad om verder geneeskundig hulp gezonden werd.

Gisteren avond is Z. M. stoomschip *Bonaire*, uit deze haven naar zee gestevend.

Een Weldoener van Aruba.

Met blijdschap hebben wij vernomen en met gevoelens van erkentelijkheid vermelden wij, dat de kundige mineraloog, wiens geoeffende en diepzinnige blik het eerst de schatten, die in den bodem onzer eilanden verborgen lagen, aan het licht bracht — de WelEdele Heer JOHNS GODDEN 1000 gld. (duizend gulden) aan Mgr. H. J. A. van Ewijk alhier gezonden heeft, om die onder de meest hulpbehoevende bewoners van het eiland Aruba te doen uitdeelen.

Deze waarlijk prinselijke gift krijgt nog meer waarde, doordien de geveer door niemand om iets gevraagd was: Zijn Edele had alleen in onze courant gelezen, dat er nood was op Aruba, en zond onmiddellijk f1000 om dien te lenigen. De wijze, waarop die som moet worden uitgedeeld, heeft de Heer Godden geheel aan onzen Doorluchtigen Bisschop overgelaten; en wij verheugen ons daarover, omdat Z. D. Hoogwaardigheid door zijne drie Pastoors op Aruba, die alle dagen met de armen van dat Eiland moeten omgaan, het best kan weten waar de nood het hoogste is en alzo, waar voedsel, waar kleeding, waar geld, of zelfs, alle deze drie te zamen moeten worden uitgedeeld. Een aalmoes toch, vooral wanneer zij ietwat ruim is, brengt den begiftigde geen wezenlijk voordeel aan, als zij zonder kennis of oordeel gegeven wordt.

Den armen van Aruba, die misschien nog veel langer moeten lijden, eer zij de allereerste veldvruchten kunnen inoogsten, bieden wij onze gelukwensen aan; en den WelEdele Heer Godden brengen wij namens die armen de hulde onzer dankbaarheid, God biddende, hun edelen weldoener te willen zegenen.

NEDERLAND.

Eenige Amsterdamsche industrieën hebben de hoofden bij elkaar gestoken en overlegd wat wel tegen de dreigende werkeloosheid te doen ware. Zij kwamen tot het resultaat, dat er niets beters opzit, dan zoo spoedig mogelijk de producten der buitenlandse nijverheid door een invoerrecht te treffen. Dat gevoelen zou ter kennis van de Vereeniging tot bevordering van fabriek- en handwerk-nijverheid worden gebracht.

Ter oorzaak van de uitputting der gemeentekas door het Openbaar Onderwijs zijn aan de volgende gemeenten weder buitengewone rijks-subsidiën moeten verleend worden: *nl. Petten f 2405, Odoorn f 2000, Baerem f 670, Bingerlade f 400, Elst f 800, Jabeek f 230, Limbricht f 400, Munstergeleen f 200, Stein f 100, Grift f 12,192, Spaarndam f 4616, Koewacht f 10,612, Tubbergen f 2120, Dierer f 2000.*

Arme belastingbetalenden!

(Hingezin.)

BUTENLAND.

ROME, 4 Nov. — Spanje en Duitschland hebben op 's Pausen nota betreffende de Carolinen-quaestie geantwoord, en de Pauselijke voorstellen met geringe wijzigingen aangenomen.

7 Nov. De „Times" verzekert, dat het te Rome er algemeen voor gehouden wordt, dat de Paus de Souvereiniteit van Spanje over de Carolinen-eilanden erkent, maar aan Duitschland eenige concessiën wenscht verleend te zien.

Een rooverbende sprong gisteren tusschen Napels en Benavento op een spoortrein, schoot de treinwacht neder en maakte zich van een som van 11,000 fr. meester; vervolgens sprongen zij van den in volle vaart zich voortbewegenden trein en maakten zich spoedig uit de voeten.

„Het Pausdom heeft eene nieuwe zegepraal behaald, zegt *The Times*. Tot nog toe waren de Chineesche Katholieken en Missionarissen onder de bescherming van Frankrijk geplaatst, hetgeen ten gevolge had, dat het Chineesche volk al wat Katholiek was als vijand beschouwde. Z. H. Paus Leo XIII heeft onlangs een Missionaris met een eigenhandigen brief gezonden naar

den Keizer van China en beiden, brief en Missionaris, werden met alle eer ontvangen. Het gevolg hiervan zal zijn, dat de H. Vader een geaccrediteerden Legaat aan het Hof van Peking hebben zal. De rest zal volgen. Het Pausdom gaat dus Frankrijk voorbij, en zegt, als het ware, dat het zijne bescherming in China voortaan missen kan. Die rol van bescherming, vervolgt *The Times*, is dus ten einde. Frankrijk heeft dien invloed miskend, en het heeft dien nu misschien voor eeuwig verpaid."

De hervorten op het Balkan-Schiereiland I.

Tot 4 Nov. zette Turkije zijn krijgstoerusting krachtig voort, daar het bitter weinig van een conferentie der Mogendheden voor zich schijnt te verwachten. De Mogendheden-Ondertekenaars van het Berlijner Traktaat zijn het thans onder elkaander nog niet eens, of zij hun vroegere arbeid vernietigen of wijzigen zullen. Ook de bemoeiingen van Italië om de leden der conferentie tot eenstemmigheid te bewegen op het stuk van handhaving van het *Status quo ante* in Rumelië, leden schipbreuk. — Lord Salisbury verzet zich met alle macht tegen de verzwaking van welken der Balkan-Staten ook, daar dezen een hechte voor-muur tegen Russische annexatie-lust moeten blijven.

Turkije heeft nu 350,000 man gemobiliseerd, die voor een groot gedeelte in aanzienlijke troepenaf-deelingen langs de Bulgaarsche, Servische en Grieksche grenzen gelegerd zijn.

Vorst Alexander van Bulgarije is (5n Nov.) door Keizer Alexander als eer-kolonel van een Russisch regiment afgezet, en zijn naam van de armée-lijst geschrapt. Dit feit heeft overal en zelfs te St. Petersburg groot opzien gebaard; het wordt als een teeken beschouwd, dat Rusland geheel met Bulgarije gebroken heeft. Vooral het besluit van Vorst Alexander om de Russische officieren uit het Bulgaarsche leger te verwijderen — bijtijds werden zij door Rusland zelf teruggeroepen — moet bij den Keizer aller Russen kwaad bloed gezet hebben. — De „Nene Freie Presse" zegt van die „afzetting": De geschiedenis kent maar weinig voorbeelden, dat de eene Vorst den anderen persoonlijk zoozeer vernederd heeft.

6 Nov. Keizer Wilhelm heeft er bij den Koning van Griekenland op aangedrongen, dat hij oprecht trachten zou den vrede te bewaren. Het antwoord van Griekenlands Koning luidde: dat hij daar niet voor in kon staan, bijaldien de Vereeniging van Bulgarije met Rumelië bestendig mocht worden.

Te Berlijn en te Weenen loopen geruchten, dat Rusland en Engeland de candidatuur van den Hertog van Edinburg, als opvolger van Vorst Alexander, ondersteunen.

II.

Een ware episode in de onlusten, welke tegenwoordig het Balkan-schiereiland beroeren, is voorzeker de mislukte moordaanslag op Koning Milan van Servië (5n Nov.). Den volgende dag kwamen er onthullingen voor den dag, waaruit bleek dat de samenzwering van grootere uitgebreidheid geweest en met gewichtiger doel schijnt op touw gezet te zijn, dan men wel in den beginne veronderstelde. Zooals bekend is, streeft Rusland er naar, alle Slavische volken en stammen in verloop van tijd onder één (d. i. zijn) bestuur te vereenigen. Deze Pan-Slavische beweging had in de laatste jaren hare plannen en werkzaamheden zoo ingericht, dat er in Rumelië een opstand moest verwekt worden. Vooraf echter zou er in Bulgarije een omwenteling moeten plaats hebben met het gevolg, dat Vorst Alexander van den troon verdreven, en deze door Vorst Nicolaas van Montenegro of diens zwagerszoon (prins *Pedro Karageorgiewitsch*) vervangen zou worden. Deze revolutie in Bulgarije was dan het teeken om ook Servië in opstand te brengen, koning Milan van den troon te vervagen en in den lande een luid ge-

naar te heffen naar vereeniging met Bulgarije, Oost-Rumelië, Oud-Servië en Macedonië onder den schep-ter van het Huis Karageorgiewitsch. Daar het plan der Plan-Slavisten aller-waarschijnlijkst van Rusland zelve is uitgegaan, wordt de houding van den Czaar tegenover Bulgarije en Vorst Alexander zeer verklaarbaar.

III.

Koningin Natalie van Servië heeft zich (6e Nov.) naar Nisch begeven, om op het oogenblik des gevaars aldaar in de nabijheid van haar gemaal, koning Milan, aanwezig te zijn. Wat den koning betreft, deze heeft nu dweg aan den Markies de Reversaux, den Franschen gezant, ver-klard, dat Servië alleen door het bestel van het *Status quo ante* niet terreden gesteld wordt: het moet ook waarborgen hebben, dat het in de toekomst niet voor moeilijkheden en verwikkelingen, als tegenwoordig heerschen, behoeft bezorgd te zijn.

Vorst Alexander concentreert de Bulgarijsche vloot en talrijke troe-pen op den Donau: hij heeft met deze expeditie het plan, de Servi-sche stad Belgrado aan te tasten. De Vorst zelf is naar Philippopol teruggekeerd, en zet de oorlogstoe-bereidselen met kracht voort.

Een Rus, die in het Bulgarijsche leger diende, had velen zijner ka-meraden tot muiterij aangezet, maar werd eindelijk gevangen genomen en door den krijgsraad ter dood veroordeeld. De Russische gezant heeft echter te zijnen gunste gein-tervenierd.

De heer Freycinet, de Fransche minister van Buitenl. Zaken, ontving den gezant van Vorst Alex-ander van Bulgarije, den heer Ge-roland. Deze kon echter aan zijn Begeering alleen de boodschap op-geven, dat Frankrijk veel sympa-thie heeft voor de zaak der Bulgaren, maar niet bij machte is haar te ondersteunen.

PARIS, 4 Nov. — Volgens de „Gau-zis“ zal de heer Brisson aan het roef van het Kabinet blijven: de heren Albain Targé, Legrand en Danole zullen aftreden. — Van een andere zijde wil men weten, dat de heer Lockroy minister van Onder-wijs, de heer Lanessan minister van Handel en Landbouw, en de heer Goblet minister van Binnenl. Zaken worden zal. — 10 Nov., werd bericht, dat voor „Landbouw“ de heer Go-mot, en voor „Handel“ de heer Doutrume als minister zijn opgetre-den.

Het „Journal des Débats“ deelt te zeer gewichtige tijding mede, dat de Triple-Alliance gebroken is: Oos-terrijk en Duitschland hebben zich met Frankrijk, Engeland en Italië verbonden met het doel om Rusland edwingen tot het aannemen van de besluiten, welke op de Conferentie van Constantinopel door de Mogend-eden zullen genomen worden.

5 Nov. De Franschen moeten, aldens berichten uit Tamatave, een ander Britsche bescherming staanden pion doodgeschoten hebben. — De Ho-llandse versterken hun positie, welke echter door de Franschen iederen dag gebombardeerd worden. Er heerscht groote sterfte onder de Fransche troepen.

6 Nov. De Fransche gouver-neur van Cochín-China heeft om ver-sterking gevraagd.

8 Nov. Generaal Courcy heeft zijn Regeering mededeeling ge-geven van den gunstigen uitslag der expeditie in Tongking; echter blijft de Cholera nog immer in het Fran-sche leger haar offers eischen: er sterven gemiddeld 6 personen daags.

7 Nov. — Te Brest zijn in het marine-hospitaal 12 gevallen van cholera voorgekomen, waarvan één met doodelijken afloop.

8 Nov. President Grévy heeft, tegevolge van een beroerte zegt men, een val gedaan; dit ziekte-verhaal, beweert de „Matin“, is de herkiezing van den heer Gré-vy als President der Republiek wel mogelijk maken.

Aangaande de op Zondag 11 Oct. te Groot-Oosten, rus Cadet te Parijs, gehouden vergadering van de vertegenwoordigers der republi-

keinsche comités en dagbladen, ver-haalt de *Temps* het volgende:

„Enigen onzer confraters had-den aangekondigd, dat die vergade-ring openbaar zijn zou. Vele per-sonen stonden dan ook geruimen tijd voor de deur, ondanks het af-grijpselijk weer. Men verbeelde zich hun teleurstelling, toen Clémenceau kwam aankondigen, dat het een bij-zondere vergadering was, en hen verzocht zich te verwijderen. Dat gebeurde natuurlijk niet zonder tu-mult of tegenstribbeling. Binnen waren er nog andere moeilijkheden. De gekozen zaal was te klein voor de vergadering. Men moest verhuizen en een verdieping hooger klim-men. Daar wachtte ons een nieuwe verrassing. Men was nauwelijks vijf minuten in den Rooden Tempel, of men hoorde het gerommel van den donder. Naar het schijnt was Tony-Réville bezigt met het wiel der vrij-metselaars rond te draaien, dat moet dienen om den donder nu te bootsen bij de beproevingen der inwijding. De vergadering wordt gerustgesteld en een algemeen gelach rijst op, terwijl een beliede van het Groot-Oosten, verontwaardigd over die heil-igschennis, zijn „donder“ komt te-rughalen en hem in zijn armen weg-draagt.“

LONDEN, 5 Nov. Uit Calcutta wordt bericht, dat koning Thibau geneigd is, aan de eischen der In-dische Regeering gedeeltelijk toe te geven.

Volgens telegrammen uit Cairo concentreeren zich de oproerige stam-men in vereeniging met alle Arabie-ren rond Karthoem. Ongeveer 6000 rebellen waren op weg naar Wady-Halfa: het Durham-regiment zou (8 Nov.) met een batterij artillerie zich daarheen begeven.

10 Nov. De Engelsche troepen zijn de grenzen van Birma over-getrokken, nadat de koning van dat Rijk geen gehoor wilde geven aan Englands eischen.

BERLIJN, 5 Nov. — De sterkte der partijen volgens de jongste verkie-zingen voor het Pruisische Huis van Afgevaardigden is als volgt:

Conservatieven	140	(gewonnen 16).
Vrij-Conservatieven	60	(verloren 1).
Clericalen	99	(gew. 1).
Duitsch-Liberalen	44	(verl. 15).
Polen	14	(verl. 4).
Denen	2	
Welfen	3	

Tot regeling der persoonlijke schulden van den koning van Beie-ren is in alle stilte, ter vermindering van onaangename parlementaire de-batten, een schikking getroffen, vol-gens welke er jaarlijks van de ci-viele lijst des Konings twee miljoen mark ingehouden zullen worden, tot-dat de gezamenlijke schuld van ach-tien miljoen gedelgd is.

PODER TEMPORAL DI PAPA.

Ta 15 anja pasar koe Rey Humberto di Italia, probechando un momentoe koe toer otro potencianan di Europa no tabata na ocasion di protesta, a lamanta eoe violen-cia contra Papa i hacié donjo di toer lo ké ta pertenece no na Papa só ma na henter Iglesia Católica també. Durante 15 anja Papa i henter 250 miljon catolica a protesta contra e robo, koe Rey di Italia a haci na Estadonan católica. Durante 15 anja Papa ta hujé privar di toer su libertad; preso henteramente den Vaticano. Ni su correspondencia eoe mundoe católica ta respetar; toer ta worde violar pa orde di goebierno Italiano. Enemigoenan di Igle-sia por boela foi nan cueroe di alegría, mirando Papa privar di su poder temporal. Nan cantica di triunfo ta, koe Su Santi-dad su influencia cerca goebierno a caba. Coo mortoe di Pio IX Papado lo caba! tabata consueloe di enemigoenan di Iglesia.

Foi 1870, esta durante 15 anja, nos enemigoenan ta sostene, koe Papa a stop di ta rey, i koe ni corda hende por corda riba un drechamentoe di su reinado. I nan a sostene esai eoe un toer, como si no ta un sentencia di un hende, ma di Dios.

Coe muchoe razon, *Riforma*, un courant liberal di Italia ta bisa: „Si 15 anja pasar un hende a bisa koe Papa lo ta jamar como mediador den un cuestion in-ternacional, e hende-ai lo tabata mandar unabé na cas di loco.“

Ma no solamente e consueloe di nos e-nemigoenan a perde completamente eoe nombramentoe di Leon XIII. E lucha grandi koe e Papa-aki mester a sostene contra principal Potencianan di Europa: triunfo grandinan koe su sabiduria i di-plomacia a gana pa Iglesia católica cerca goebiernoan di Alemania, Francia, Bél-gica, Suiza, etc.: a moestra mundoe henter, koe Papa su poder ta aleuw di caba, koe su influencia ta hopi ainda.

Dos suceso notable, koe a sosode den ultimo anjanan aki, ta basta pa haci hende mira, koe hasta Papa su poder temporal ta worde reconocer té awé.

Bélgica, conbencir di su error, ta drecha su falta koe el a haci algun anja pasar, i é ta bolbe manda su representante na Vaticano pa doena Papa toer honor como Rey.

Apenas rey di Bélgica ta haci esai, koe emperador di Alemania ta bai ainda mas aleuw: é ta jama Papa como *Mediador* den un diferencia, koe tin den é eoe otro Soberano. Di moda, emperador di Ale-mania no solamente ta reconoce poder tem-poral di Papa: ma, ainda mas, é ta jamé pa haci uso di e poder.

Nombramentoe di Papa como mediador den e conflicto koe tin Alemania eoe Span-ja riba cuestion di Islas-Carolinas, a cau-sa un sensacion masjar grandi den Italia, den henter Europa. Hopi dia largoe, pren-sa di henter mundoe a keda stranjar. Coe-rant católiconan no tabatin muchoe confianza di e promer noticianan, koe a sali foi ofi-cina di telegraaf di liberalnan, p'sai nan a keda ketoe; courant libera'nan no a kere e noticianan, i nan a manifesta nan incre-dulidad eoe bofonamentoe ó eoe silencio.

Nada mas natural koe esai; ta un asun-toe di muchoe balor, i koe ta bira mas i mas interesante, mientras mas hende corda i considera.

Ta un *anacronismo*! — un cos, koe den nos tempoe no por sosode mas — coe-rant libera'nan ta grita. E cosnan-ai no ta per-tenece mas na nos tempoe! Nan ta hule muchoe na Eslad-Media! (tempoe koe hen-ter mundoe civilizar tabata Católica).

Si, ta un *anacronismo* pa inerédulonan, ma no pa *derechoe*, no pa Dios koe ta mes invariable koe *derechoe*; no pa Dios, koe no ta marar na ningun tempoe. E ta di-rigi Su Iglesia i Papa den toer sigloe, des-pues koe El a priminti di proteha Su Igle-sia té na fin di toer tempoe.

E asunto-aki ta sinja nos, mes cos koe mil otro foi historia di Cristianismo, koe Papa ta goberna mundoe i koe E ta Rey, sea koe E ta carga Su corona, sea koe nan ranké foi su cabez. E doctrina-ai di historia por exita bofonamentoe ó zundra-mentoe di libera'nan, esai no ta nada; e doctrina no ta perde nada di su forza, ni eoe nan bofonamentoe, ni eoe nan zundra-mentoe.

No ta posibel pa hende corda, koe Em-perador di Alemania a dirigé ne Papa como cabez di Iglesia católica. Empera-dor Wilhelm no por a haci esai, pasobra, na promer lugar: E ta un principe Protes-tant. Esai no ta kité di tin relacion eoe Papa riba cuestion di religion koe ta toer na su pueblo, na su subditonan, ma si, ora e cuestionnan-ai ta toer na otro na-cion. Di dos: e cuestion di Alemania eoe Espanja ta un cuestion puramente política, koe no tin nada di haci koe religion. Ta un cuestion den cual *derechoe di nacion* ta mesclar, ma koe no tin nada *especialmente* Católica ó Protestant. Si na lugar di Pa-pa, Victoria, reina di Inglaterra, ó Alexan-der, emperador di Rusia, tabata nombrar como mediador, ningun hende por tabata asina loco di corda, koe e cuestion tin un color Anglicano ó Griego. Ta sigur auto-a lo menos no ta keda otro camina—koe emperador Wilhelm a dirigé na Papa-Rey. Como emperador el no por trata asina sor-to di asuntoe sino eoe su *igual*; su digni-dad di emperador ta taha é di someté na sentencia di un hende *menos* koe u'é. Pi-dimentoe di Papa su *mediacion* tin den dié mes posibilidad, koe Wilhelm lo someté na sentencia di e mediador.

Ta di comprende tambe koe Wilhelm a mira den Papa un Rey independiente; koe é tin convicción koe Leon XIII no tin di mira den wowo di ningun Potencia, — ni di Humberto, rey di Italia, mes, promer koe E doena su sentencia. Coo e hecho di bai cerca Papa den su prison-Vaticano, despues di a ninga mediacion koe Rey di Italia a ofrecé hopi bez, emperador Wil-helm ta reconoce koe Papa—preso ta liber i independiente, maske E ta huo di poder di un *cipier* eoe corona; é ta reconoce, koe *derechoe*, i no menos independencia real di Su Santidad, a hanja den murajanan di

Vaticano un lugar, na cende ningun in-fluencia stranjoe por dreuta.

Hopi consideracion mas ta present nan den spiritoe di un hende, koe kier corda un poco, pa moestra mas klaar ainda gran-deza di e asuntoe, koe nos ta papia di dié.

Emperador Wilhelm ta un prins Protes-tant, i é ta dirigé na un Rey, koe ta na mes tempoe cabez di Iglesia católica. Lu-ther a sinjé mira Leon XIII como un *Anticristoe* (un hende contra doctrinan di Cristoe i p'sai contra Cristoe mes), ma é ta protesta contra doctrina di Luther, confesando na henter mundoe, koe é ta mira den Papa mihor defensor di de-rechoe, koe por tin den Europa. Toer camina el a haja dificultad, ma e *Anticristoe* ta, na su bista, único homber, capaz pa regla su diferencia eoe Spanja.

¿I na ki tempoe Wilhelm ta haci e con-fesion-ai? Despues koe su goebierno a bringa 15 anja largoe contra Papa; des-pues koe su goebierno, pa persecucion di católica Alemannan, a rancra lagrima foi Papa su wowo; despues koe su goebierno a obliga Papa na defen-de su derecho na bista di cielo i tera. Emperador di Ale-mania ta proclama su victima como defen-sor mas grandi, mas noble, di mas con-fianza, di derechoe. Bismarck, — na pre-sencia di su partida anti-católica, — ta pro-clama poder temporal di Papa i su inde-pendencia *Real*.

Asina matoe di Dios ta scribi historia. Revolucionario Italianonan ta mira kiko ta sosode, i nan ta foi nan mes. Dia nan a mira Principe heredero di Alemania a bra-za nan rey Humberto, nan a corda koe po-der temporal di Papa a caba pa semper; i awor Emperador Aleman ta pasa Hum-berto eoe indiferencia; i haciendo honor na e preso di Vaticano, é ta pone su dife-rencia na su pia.

¡Oh, poder grandi di Papa! Poder di violencia, poder di tempoe no por haci nada contra bo. Bo ta inviolable, maske ta parce koe bo ta débil.

Den bo, Dios ta moestra na henter mundoe, na rey i pueblonan. Su poder úni-co; E ta stimá bo, manera luz di Su wo-wo, pasobra den toer tempoe bo ta extende Su gloria riba mundoe henter. En vao podernan di mundoe i di sierno ta bringa contra bo; algun bé nan por gana algun triunfo temporal, ma e triunfo verdadero ta semper di bo — despues di cada lucha.

FARRAGUT

CATIBOE MOZA.

III.

Matamentoe ta coeminza: di pro-mer un catiboe di cerca 40 anja nan ta hiba dilanti rey: nan a marra su manoe riba su lomba i e homber a wanta toer esai sin doena sinjal di dolor of ansia.

Bordugoe a papia riba dié algun palabra misterioso i eoe un sool gol-pi el ta corta su garganta. Nan ta hiba e cabez dilanti rey, koe ta doena e cabez un schop i ta larga boeté banda di dié. Despues koe sanger a sali poco foi curpa, nan ta kité. Awor rey a lamanta i hinea su manoe den sanger i a limbe su dedenan. Toer 100 companjero a sufri mes cos: nan a boeta toer nan cabez un riba otro banda di rey. Ora e cos terribel a caba, rey a tira riba nos un bista furioso i a larga zoeta nos toer eoe paloe i bullepees i a bisa: „Si boso no ta „haci toer lo ké mi ta bisa boso, „lo mi haci eoe boso mes cos: boso „cabeznan lo sirbi pa mi pa un „trono.“

Mi tabatin di sufri masjar pisar di e rey di Stam di Bambas; ora mi tabata cansar di trabao i koe apena mi por a moef mi braza, sem-per nan a doená mi zota. Mi coe-minda mi mes meste a buscé algun bez aki i aja: wesoenan koe a so-bra di mesa di mi sjonnan, algun vijgi, koe mi tabata horta den hof-fi di Bambas i un poco funchi.

Asina mi tabata hiba 6 luna, ora nan a bendé mi pa di 4 bez eoe A-rabiernan, koe a larga mi sufri tam-bé hopi; Ora nan a bendé mi, mi mester a sigi nan den toer mi can-samentoe pa pasa desierto.

Den camina nos a contra nada koe mortoenan koe tabata toer secoe, na-

... ..